

PROBLEMELE OCUPĂRII FORȚEI DE MUNCĂ A TINERILOR DIN MEDIUL RURAL CA FACTOR A DEZVOLTĂRII DURABILE

Trusevici Ala, dr. în științe economice, conf. univ., USARB.

Rural development under current conditions is impossible without frames with a high level of professionalism. To keep young professionals in rural areas is necessary to develop and adopt a series of measures to improve the quality of lives of these young people. Erste employees need a special program for young people in rural areas.

Key words: *depopulation; employment in rural areas; employment young village; youth social protection program.*

Dezvoltarea durabilă în contextul economic se bazează pe idea optimizării capitalului global-fizic, natural, social. Din acest punct de vedere problemele legate de dezvoltarea satului devin actuale pentru Republica Moldova, printre care, putem menționa, cea mai stringentă, este ocuparea forței de muncă tinere din mediul rural.

Procesul alarmant din ultimii 20 ani pentru toată țara, dar, în mod special, pentru localitățile din mediul rural, este depopularea care are un impact negativ asupra diferitor sfere social-economice. Conform datelor *Biroului Național de Statistică*, în anul 2014 comparativ cu anul 2013 numărul populației inactice a crescut cu 5,0 mii persoane și a constituit 1756,1 mii persoane, sau 58,8% din totalul populației de 15 ani și peste. Analizând relațiile acestor persoane cu piața muncii, în cadrul populației inactice distingem două categorii de persoane: descurajate care nu și-au găsit un loc de muncă au constituit 13,8 mii (19,3 mii în 2013); care au fost declarate de către gospodării plecate în alte țări la lucru sau în căutare de lucru se numără 341,9 mii (332,5 mii în 2013). Ponderea persoanelor plecate din localitățile rurale a fost de 71,7% [5].

Care sunt cauzele ce au impus ca populația economic activă din mediul rural să stea în fața alegerii: ori, să accepte o muncă, care aduce un venit modest; ori, să emigreze în mediul urban; ori, să plece peste hotarele țării în căutarea unui loc de muncă.

Piața forței de muncă în zonele rurale are specificul său: este localizată într-o localitate mică; lista domeniilor de ocupare a forței de muncă este foarte modestă; unele ramuri și domenii de activitate sunt prezente cu un cerc restrâns de profesii.

Asupra nivelului șomajului o mare influență o constituie așteptările în căutarea locului de muncă de către șomeri. Situația economică dificilă și nivelul înalt al șomajului i-au impus pe mulți să accepte un lucru cu o recompensă foarte mică, ceea ce, într-o măsură oarecare, permite de a menține nivelul de ocupare a forței de muncă în agricultură. Pe de altă parte, lucrătorii însuși nu sunt îngrijorați de un eventual nivel al șomajului în zonele rurale. Aceasta se explică printr-o anumită încredere în viitorul profesiei lor, în munca lor în ansamblu, deoarece agricultura a fost, este și va fi, cel mai important sector al economiei naționale. De aici rezultă, că nevoia de un număr important de lucrători agricoli nu va dispărea pentru o perioadă lungă de timp.

De-a lungul ultimilor ani se observă un declin constant al nivelului de trai a majorității populației rurale. Dezvoltarea zonelor rurale s-a agravat cu diverse probleme social-economice pe fundalul trecerii la relațiile de piață. Contradicțiile de bază în dezvoltarea sferei sociale a satului apar între: necesitatea resurselor financiare semnificative pentru realizarea transformărilor care au loc în zonele rurale, și nivelul scăzut de finanțare; necesitatea utilizării raționale a resurselor, dezvoltarea specializării și capacitățile de producție reduse (mici) a întreprinderilor agricole; necesitatea acordării serviciilor publice complexe pentru populație și specializarea întreprinderilor și instituțiilor sociale ale statului.

Consecințele reformelor realizate în agricultură sunt: schimbarea organizațională a peste două treimi din fostele întreprinderi mari agricole (colhozuri și sovhozuri); micșorarea tempourilor de dezvoltare a întreprinderilor agricole mari, a asociațiilor gospodăriilor țărănești, a gospodăriilor de fermieri; micșorarea volumului producției agricole; starea de

criză a majorității formațiunilor agricole din cauza creșterii prețurilor la energie, combustibil, tehnica agricolă, transport etc. vizavi de prețuri mici pentru cereale și alte produse agricole; o parte considerabilă de resurse și activități de producție s-a transferat de la întreprinderi mari în gospodăriile private și gospodării țărănești (de fermieri); înrăutățirea nivelului de trai a populației rurale din cauza că unele întreprinderi de stat și servicii sociale își stopează activitatea.

Din cele expuse putem concluziona, că agricultura tot mai mult se întoarce la caracterul ei de gospodărie naturală, iar modul de viață a oamenilor angajați devine din ce în ce mai arhaic. Ca urmare, apare un flux semnificativ de forța de muncă care pleacă din activitatea agricolă, în sat are loc deformarea structurală ramurală a ocupației forței de muncă și se intensifică caracterul ei monoramural.

În condițiile tranziției la economia de piață o mare parte din populația rurală se plasează sub pragul sărăciei. Creșterea nivelului sărăciei printre populația rurală are momentele sale specifice: în sat sunt mai mulți șomeri decât în oraș și se manifestă o tendință constantă de creștere a cotei populației inactive; masa principală de șomeri agricoli se află după limitele pieței de muncă reglementate de stat și nu este protejată social; crește nivelul șomajului neînregistrat în rândul populației din mediul rural.

Problema șomajului în rândul tinerilor din zonele rurale este destul de acută. Ponderea lor în rândul șomerilor crește. Din numărul total de șomeri 18,1 mii din mediul rural 5,4 mii sunt tineri în vârstă de până la 29 -24 de ani.

În rândul tinerilor șomeri aproximativ 71% au studii profesionale superioare și medii; 15,5% profesionale de bază; 12,6% medii generale. Pe piața muncii, în general, vin trei categorii de tineri [5]: absolvenții ai gimnaziilor și liceelor; absolvenți ai instituțiilor de învățământ superior și mediu profesional; persoane, care au făcut serviciul militar.

Analiza pieței muncii în sectorul agrar arată o situație paradoxală: paralel cu lipsa de lucrători calificați în agricultură mulți tineri rămân șomeri. *Primul motiv* – lipsa unei instruirii profesionale și nivelul jos de calificare face forța de muncă tânără din mediul rural necompetitivă. Planurile profesionale ale tineretului nu corespund cerințelor profesionale în componența producției agricole. *Al doilea motiv* - salariile extrem de mici și întâzieri în efectuarea plăților sale. Nivelul mic și achitarea neregulată a salariilor în condiții dificile de trai face ca locurile de muncă din agricultură să devină neatractive pentru tineret. *Al treilea motiv* – deficitul locurilor de muncă în condiții de muncă grele cu salarizarea mică. Pentru tineri consecințele șomajului provoacă probleme serioase: dificultăți în găsirea locului de muncă din cauza pierderii competențelor; șomajul la începutul carierei profesionale poate pentru totdeauna slăbi motivația către muncă; se întârzie vârsta de căsătorie și cea reproductivă; se creează premise pentru răspândirea fenomenelor sociale negative (alcoolism, narcomanie, sinucideri etc.).

În literatura de specialitate [2] se analizează datele unui sondaj realizat în anul 2013 pentru caracterizarea situației a tinerilor din mediul rural din *raioanele de Nord al Republicii Moldova, UTA Găgăuzia și Transnistria* (în total 810 respondenți). La problema accesului la formare profesională 58,9% din tinerii interogați au rămas mulțumiți de calitatea studiilor, iar 25,53% respectiv satisfăcuți și nesatisfăcuți. Mai alarmantă este situația accesului la serviciile medicale unde 45,34% le consideră bune, 46,56% - medii și 8,10% - nesatisfăcătoare.

La comportamentul antisocial al tinerilor respondenții au selectat următoarele motive, care, în opinia lor, contribuie la sporirea criminalității în localitățile lor:

1. *Transnistria* – șomajul (27,38%), consumul de alcool (22,49%), consumul de droguri (15,65%);
2. *UTA Găgăuzia* - șomajul (23,14%), consumul de alcool (24,29%) , consumul de droguri (16,29%);
3. *Zona Nord* - consumul de alcool (21,35%), lipsa supravegherii din partea părinților (13,02%), violența în familie (11,98%).

Toate acestea ne vorbesc despre o degradare morală a tinerilor care se manifestă prin creșterea nivelului de criminalitate, sporirea numărului de narcomani, bolnavi de HIV și SIDA etc.

În contextul globalizării procesul de producție agricolă, la fel ca și cea industrială, necesită specialiști tineri care posedă tehnologii moderne și sunt deschiși spre implementarea inovațiilor. Pentru a soluționa problema păstrării forței de muncă tinere la sat, este necesar de a elabora și a pune în aplicare o serie de măsuri de îmbunătățire a calității vieții și nivelului de trai a lor.

La etapa actuală politicile de tineret și cele legate de ocuparea tinerilor din Republica Moldova elaborate și implementate de Guvern se bazează pe următoarele acte legislative și normative: *Legea cu privire la tineret; Strategia Națională de Dezvoltare a Sectorului de Tineret 2014-2020; Codul Educației al Republicii Moldova; Strategia Națională privind politicile de ocupare a forței de muncă pe anii 2007-2015*. Aceste acte normative definesc politicile de tineret; stabilesc prioritățile statului cu privire la tineret; trasează direcțiile prioritare și definesc un plan specific de acțiuni pentru dezvoltarea sectorului de tineret; racordează sistemul educațional la cerințele pieței forței de muncă; ameliorează situația pe piața forței de muncă, promovând politici active. Toate acestea acțiuni au scopul de a implica direct tinerii în viața politică, economică, socială și culturală a țării.

În opinia populației rurale [1] este actuală, la momentul dat, organizarea și dezvoltarea la sat a diferitor meșteșuguri, mini-uzinelor de prelucrare a producției agricole, secțiuni mici de producție etc. Dezvoltarea acestor activități va contribui la crearea noilor locuri de muncă și atragerea în agricultură a tineretului.

Pentru a stopa plecarea din sat a tinerilor este necesar de a asigura un nivel de ocupare (sau autoocupare) prin: susținerea și dezvoltarea businessului mic și mijlociu legat de creșterea animalelor și păsărilor în gospodăria auxiliară personală; introducerea unor forme alternative de gospodărire: ferme mici, ateliere meșteșugărești populare, secțiuni de prelucrare a materialelor naturale, cooperative, întreprinderi mici din sfera de deservire; implementarea și lărgirea programelor de recalificare; ajutorul în soluționarea problemelor locative, incluzând acordarea creditelor de stat pentru construcție; integrarea regiunilor rurale cu orașul pe baza colaborării în domeniul producției, distribuției, turismului, construcției; susținerea instituirii diverselor forme de autoconducere locală în sat și formarea la ele a resurselor financiare necesare pentru dezvoltarea antreprenoriatului rural etc.

Cu scopul de a implica tinerii în îmbunătățirea condițiilor de viață din zonele rurale și de a susține inițiativele lor poate fi folosit pe larg suportul financiar acordat prin granturi. Aceasta va servi, de asemenea, ca un mecanism de dezvoltare la sat a institutelor societății civice și va contribui la prosperarea lui.

Pentru a mări atractivitatea investițională a zonelor rurale și informarea populației cu privire la dezvoltarea lor, trebuie de încurajat progresele din agricultură prin organizarea diferitor concursuri, festivalurilor profesionale. Aceasta, la fel va contribui la crearea noilor locuri de muncă.

BIBLIOGRAFIE:

1. Bică, A. Situația tinerilor pe piața muncii. Chișinău: ASEM, 2008. 159 p.
2. Caușan, C. Ocuparea forței de muncă în rândul tinerilor din mediul rural. Autoreferatul tezei de doctor în economie. Chișinău: UTM, 2015. 30 p.
3. Chiș, C. Concept de măsuri integrate de combatere a șomajului. Timișoara, 2012. 374 p.
4. Situația forței de muncă în mediul rural din Republica Moldova. Chișinău: ASEM, 2008, 88 p.
5. www.statistica.md/